

PM 2015:183 RIV (Dnr 110-1133/2015)

Förslag om utbildningsgaranti för gymnasieskolan

Remiss från Utbildningsdepartementet

Remisstid den 30 oktober 2015

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som svar på remissen ”Förslag om utbildningsgaranti för gymnasieskolan”
hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Olle Burell anför följande.

Ärendet

Promemorian från Utbildningsdepartementet innehåller förslag till ändringar i skollagen för att säkerställa att gymnasie- och gymnasiesärskoleelever hos enskilda huvudmän får ovillkorlig rätt att fullfölja sin utbildning. Det föreslås att elevens hemkommun ska se till att eleven ges möjlighet att fullfölja sin utbildning i fall där enskild huvudman för gymnasie- eller gymnasiesärskola upphör med sin verksamhet. Kommunernas utökade åtagande ska finansieras genom avdrag från det grundbelopp som kommunen betalar till enskilda huvudmän för utbildning på nationella program i gymnasie- och gymnasiesärskolan.

Remissen kan läsas i sin helhet på [regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret välkomnar förslaget och anser att det kommer innebära att alla elever får samma grundläggande rätt att slutföra den utbildning de påbörjat. Kontoret vill lyfta fram risken för osäkerhet i fråga om det uppstår synnerliga ekonomiska eller organisatoriska svårigheter för hemkommunen i uppfyllande av utbildningsgarantin och anser att kriterier bör finnas för bedömning av sådana fall.

Utbildningsnämnden anser att förslaget är positivt och lyfter särskilt fram den geografiska begränsning som en enskild huvudman ska förhålla sig till när alternativ utbildning ska erbjudas elever. Vidare vill utbildningsnämnden lyfta fram att det i promemorian inte framgår vad som gäller vid tillfälligt verksamhetsförbund, vilket vore bra att förtydliga.

Mina synpunkter

För ett liv med goda utsikter på arbetsmarknaden är gymnasiet en nyckel. Därför är det viktigt att elever ska kunna slutföra den utbildning som de har påbörjat. Det är bra att det nu föreligger förslag på hur detta finansiellt och regelmässigt ska kunna säkerställas genom en utbildningsgaranti för gymnasieskolan.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets och utbildningsnämndens svar.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen "Förslag om utbildningsgaranti för gymnasieskolan" hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 14 oktober 2015

OLLE BURELL

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Promemorian "Förslag om utbildningsgaranti för gymnasieskolan".

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Cecilia Brinck (M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut avslås.
2. Som svar på remissen från utbildningsdepartementet anføres följande.

Vi anser att det är mycket angeläget att elever i gymnasiet, oavsett huvudman, kan fullfölja sin utbildning under de förutsättningar som gällde vid tidpunkten då studierna inleddes. Detta gäller utbildning, studieort, skola, program och inriktning. Detta är viktigt dels för att eleven ska känna trygghet vid valet av utbildning, dels för att kommunerna och andra skolhuvudmän ska ges rimliga planeringsförutsättningar, såväl vad gäller verksamheten som rent ekonomiskt.

Vi ser dock inte hur det nu föreliggande lagförslaget medför ökad trygghet för eleverna i förhållande till dagens situation. Det finns redan idag regleringar som täcker de frågeställningar som diskuteras i det föreliggande förslaget och som har visat sig fungera väl även vid mer omfattande skolavveckling. Ett exempel är hanteringen av de elever som drabbades när John Bauer-koncernen gick i konkurs för några år sedan.

Vi har också svårt att se något samband mellan det nu liggande lagförslaget, som föreslår en generell kostnadsreducering avseende bidraget till fristående skolor i förhållande till de kostnader som kan uppkomma i enskilda kommuner om enskilda skolor plötsligt avvecklas. Fristående skolor ska alltså få ut en mindre andel av skolpengen för att täcka kommunens eventuella kostnader vid en avveckling. Erfarenheter från tidigare konkurser visar på att eftersom de ekonomiska konsekvenserna för de kommuner som drabbas är marginella för stora kommuner som Stockholm så innebär detta i praktiken inga merkostnader.

Alla elever måste kunna känna sig trygga i sina skolval. För oss är det viktigt att såväl de kommunala som de fristående skolorna ges förutsättningar fullfölja de utbildningar som

utlovats och som eleverna har valt. Det är detta vi bör fokusera på snarare än att genomföra lagförslag som i bästa fall bara är slag i luften, och i värsta fall blir ytterligare ett sätt att negativt särbehandla fristående skolor.

Därför avstyrker vi förslaget i promemorian.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Markus Nordström och Jonas Nilsson (alla M) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Lotta Edholm (FP) enligt följande.

En huvudman inom utbildningsområdet måste känna ansvar för att de elever man åtar sig får gå färdigt sin utbildning. Den förstärkta garantin handlar om en rätt att slutföra sin utbildning hos en annan huvudman än den som utbildningen påbörjades hos, inom samma nationella program. Detta är positivt.

Vi vill särskilt poängtera betydelsen av att den förstärkta garantin har ett tydligt elevperspektiv. Eleven ska få möjlighet att avsluta sin utbildning på en skola inom ett rimligt avstånd, antingen från hemmet eller från den tidigare skolan.

Det ska dock tilläggas att det för oss framför allt är viktigt att skolorna ges de förutsättningar de behöver för att eleverna ska kunna slutföra utbildningen på den skola de valt från början. Det är också viktigt att finansieringen av den nya rättigheten inte underminerar de fristående skolornas ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet. Vi vill slutligen varna för att det kan bli svårt att hitta ett välfungerande och rättssäkert system för att garantin ska fungera så bra som möjligt.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

På uppdrag av Utbildningsdepartementet har ett förslag till ändringar i skollagen tagits fram för att säkerställa den ovillkorliga rätten för alla elever i gymnasie- och gymnasiesärskola med enskild huvudman att fullfölja sin utbildning. Förslaget innebär att elevens hemkommun ska stå för denna utbildningsgaranti och att det utökade åtagandet ska finansieras genom avdrag från grundbeloppet som betalas till enskilda huvudmän.

Förslaget innebär att elevens hemkommun ska se till att eleverna ges möjlighet att fullfölja sin utbildning i de fall där en enskild huvudman för gymnasieskola eller gymnasiesärskola upphör med sin verksamhet. Rätten föreslås omfatta elever som har påbörjat nationellt program, en nationell inriktning inom ett nationellt program eller gymnasial lärlingsutbildning samt elever som har påbörjat ett nationellt program och fått ett erbjudande om att senare antas till en nationell inriktning. Detta bör kunna ske genom att erbjuda utbildning i en skolenhet som ligger i elevens hemkommun, i den kommun där eleven påbörjade utbildningen, inom ett samverkansområde för den aktuella utbildningen eller inom rimligt avstånd från hem- eller lägeskommunen.

Vidare föreslås att den befintliga rätten för elever vid fristående gymnasie- och gymnasieskolor att hos huvudmannen fullfölja utbildningen ska avgränsas geografiskt, eftersom enskilda huvudmän kan ha skolenheter i hela Sverige.

Kommunernas utökade åtagande till följd av den förstärkta utbildningsgarantin ska enligt förslaget finansieras genom att hemkommunen gör avdrag från det grundbelopp som kommunen betalar till enskilda huvudmän. Då det bedöms som troligt att kommunens kostnader i första hand kommer att vara kopplade till att uppfylla garantin för elever på yrkesprogram föreslås ett större avdrag för dessa utbildningar.

I situationer då den föreslagna huvudregeln innebär att synnerliga ekonomiska eller organisatoriska svårigheter uppstår för hemkommunen föreslås att kommunen istället ska se till att eleven får möjlighet till att slutföra en utbildning som så långt som möjligt motsvarar den ursprungliga utbildningen.

Samråd med eleven bör alltid ske och hemkommunen bör vidare sträva efter att nå lösningar i samverkan med andra kommuner och enskilda huvudmän.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret tjänsteutlåtande daterat den 24 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret välkomnar förslaget som innebär att **alla elever får samma grundläggande rätt** att slutföra den utbildning – eller en likvärdig utbildning – de har påbörjat eller kommer att påbörja.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget till finansieringen av den förstärkta utbildningsgarantin genom avdrag på grundbeloppet, som bör täcka kostnaderna i de flesta fall då utbildningsgarantin behöver träda i kraft. Emellertid vill **kontoret lyfta fram den risk för osäkerhet** som kan uppstå i de fall då uppfyllandet av garantin innebär att ”synnerliga ekonomiska eller organisatoriska svårigheter uppstår för hemkommunen”. Det framgår inte av förslaget **vilka kriterier som ska gälla vid bedömningen av sådana fall**, och var den slutgiltiga bedömningen ska avgöras i sådana fall då oenighet kan uppstå.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m. fl (M), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Kåberg (C) och Christian Carlsson (KD) som hänvisade till reservation från (M).

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 juli 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen ställer sig **positiv till förslaget** om förstärkt utbildningsgaranti för elever vid fristående gymnasieskolor och gymnasiesärskolor samt att denna finansieras genom avdrag på grundbeloppet. Förvaltningen är även **positiv till den geografiska begränsning** som en enskild huvudman ska förhålla sig till när alternativ utbildning ska erbjudas elever.

För enskilda huvudmän kan situationer uppstå då huvudmannen inte längre råder över möjligheterna att låta eleverna fullfölja sin utbildning, t.ex. om den enskilde huvudmannen försätts i konkurs eller får sitt godkännande återkallat. Då en gymnasieskola också kan förläggas med tillfälligt verksamhetsförbud i upp till 6 månader borde hemkommunen ha ett lika tydligt mandat att agera vid ett tillfälligt verksamhetsförbud som när ett tillstånd återkallas. **I promemorian framgår inte vad som gäller vid tillfälligt verksamhetsförbud.**

Svårigheterna med att beräkna kostnaderna för utbildningsgarantin framgår tydligt av utredningen. Förvaltningens uppfattning är att den modell som utredningen föreslår kommer att täcka kostnaderna i de flesta uppkomna fall.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (M) enligt följande:

Att avslå förvaltningens förslag till beslut.

Att som svar på remissen anföra följande:

Vi anser att det är mycket angeläget att elever i gymnasiet, oavsett huvudman, kan fullfölja sin utbildning under de förutsättningar som gällde vid tidpunkten då studierna inleddes. Detta gäller utbildning, studieort, skola, program och inriktning. Detta är viktigt dels för att eleven ska känna trygghet vid valet av utbildning, men också för att kommunerna och andra skolhuvudmän ska ges rimliga planeringsförutsättningar, såväl vad gäller verksamheten som rent ekonomiskt. Vi ser dock inte hur det nu föreliggande lagförslaget medför ökad trygghet för eleverna i förhållande till dagens situation. Det finns redan idag regleringar som täcker de frågeställningar som diskuteras i det föreliggande förslaget och som har visat sig fungera väl även vid mer omfattande skolavveckling. Ett exempel är hanteringen av de elever som drabbades när John Bauer-koncernen gick i konkurs för några år sedan. Vi har också svårt att se något samband mellan det nu liggande lagförslaget, som föreslår en generell kostnadsreducering avseende bidraget till fristående skolor i förhållande till de kostnader som kan uppkomma i enskilda kommuner om enskilda skolor plötsligt avvecklas. Fristående skolor ska alltså få ut en mindre andel av skolpengen för att täcka kommunens eventuella kostnader vid en avveckling. Erfarenheter från tidigare konkurser visar på de ekonomiska konsekvenserna för de kommuner som drabbas är marginella för stora kommuner som Stockholm så innebär detta i praktiken inga merkostnader.

Alla elever måste kunna känna sig trygga i sina skolval. För oss moderater är det viktigt att såväl de kommunala som de fristående skolorna ges förutsättningar att fullfölja de utbildningar som utlovats och som eleverna har valt. Det är detta vi bör fokusera på snarare än att genomföra lagförslag som i bästa fall bara är slag i luften, och i värsta fall blir ytterligare ett sätt att negativt särbehandla fristående skolor.

Därför avstyrker vi utbildningsförvaltningens förslag till beslut.